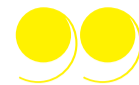

حدود هفتاد سال بعد که امام رضا(ع) از این منطقه عبور و چند روزی اقامت کردند، عبادت‌های خود را در این مسجد انجام دادند که یکی از حجره‌های این مسجد را صومعه امام رضا(ع) می‌نامند. این مسجد در طول این ۱۳۰۰ سال چندین بار تعمیر و بازسازی شد

از فارس تا بیابان

احمد بن محمد زمجی، یکی از سرداران ابومسلم خراسانی پس از شکست آخرین خلیفه اموی در عراق در سال ۱۳۲ هجری و به قدرت رسیدن، دستور داد در منطقه‌ای که امروز یکی از شلوغ‌ترین محلات یزد است، قنات‌ها و عمارت‌ها و مسجدهایی ساخت که یکی از آنها مسجد پتک یا همین فرط است. حدود هفتاد سال بعد که امام رضا(ع) از این منطقه عبور و چند روزی اقامت کردند، عبادت‌های خود را در این مسجد انجام دادند که یکی از حجره‌های این مسجد را صومعه امام رضا(ع) می‌نامند. این مسجد در طول این ۱۳۰۰ سال چندین بار تعمیر و بازسازی شده و هم اکنون در موزه آستان قدس رضوی سنگی است که مربوط به یکی از دفعات تعمیر این مسجد در سال ۵۱۶ ه.ق است. مسجد فرط زمانی نزدیک یکی از دروازه‌های قدیمی شهر یزد بوده و الان در فاصله بین میدان امیرچخماق و مسجد جامع و در نزدیکی حمام مولانا یکی از جاذبه‌های شهر است.

منزلگاه بعدی ابرقویا ابرکوه در جاده شمالی شیراز به یزد است. ابرکوه شهری کوچک در خارج از شیراز است که بیشتر به خاطر سرو قدیمی و ۴۵۰۰ ساله‌اش معروف است. با توجه به اینکه نه در منابع تاریخی حرفی از حضور امام در شهر شیراز آمده و در روایت‌های محلی و اینجانب تاریخی شیراز هم قدمگاهی وجود ندارد، احتمال زیادی دارد که امام از جاده باستانی اهواز - پاسارگاد و از مسیر کوهستانی منطقه کهگیلویه به جلگه مرو دشت رفته باشند. از اینجا به بعد در منابع آمده که امام از یک مسیر بیابانی عبور کرده‌اند. در این مسیر بیابانی چند قدمگاه هست که این فرضیه عبور امام از این مسیر را تقویت می‌کند. در نظر داشته باشید که در آن روزگار شهر یزد به وسعت و اهمیت امروزی نبوده و از توابع شهر اصطخر قدیم بوده است. برای همین امام در منطقه آباد یا شهر بزرگی اقامت نکرده بودند. ولی امروزه، یکی از این قدمگاه‌ها در مرکز گردشگری شهر یزد است؛ مسجد فرط.

نیشابور

این تاریکی و بی‌اطلاعی ما اما دم دروازه شهر نیشابور به پایان می‌رسد و دوباره به وضوح همراه امام می‌شویم. یکی از قوی‌ترین ادله ما از حضور امام در نیشابور، حدیث سلسله‌الذهب است؛ حدیثی که ایشان در جمع انبوه شیعیان مشتاق از تیار مطهر خود گفتند. دیگر محل باقی‌مانده از آن دوران، قدمگاه معروف نیشابور، در ۲۴ کیلومتری نیشابور است. تا پیش از حضور امام در این منطقه، نام آن اسفرفیس یا اسفرفنس بوده است. در این بقعه سنگ سیاه و یکدستی با جای پاهای انسان در ارتفاع یک متری زمین نصب شده است. عده‌ای معتقدند امام روی این سنگ نماز خوانده بودند و این جای پای ایشان است و عده‌ای

ادامه مسیر امام در هاله‌ای از ابهام است و دیگر به راحتی نمی‌توان گفت از کدام شهرهای حدفاصل یزد تا خراسان عبور کرده‌اند. اما با توجه به نظر شیخ صدوق پس از عبور از کویر مرکز ایران، امام وارد نیشابور شده‌اند. اینکه امام از جناح شرقی کویر لوت گذشته‌اند یا رباط پشت‌بادام شهر دامغان، چندان مشخص نیست اما احتمال اینکه دامغان در مسیر ایشان بوده باشد، بیشتر است.

از یزد تا نیشابور

ادامه مسیر امام در هاله‌ای از ابهام است و دیگر به راحتی نمی‌توان گفت از کدام شهرهای حدفاصل یزد تا خراسان عبور کرده‌اند. اما با توجه به نظر شیخ صدوق پس از عبور از کویر مرکز ایران، امام وارد نیشابور شده‌اند. اینکه امام از جناح شرقی کویر لوت گذشته‌اند یا رباط پشت‌بادام شهر دامغان، چندان مشخص نیست اما احتمال اینکه دامغان در مسیر ایشان بوده باشد، بیشتر است.

مرو، منزلگاه آخر

پس از نیشابور، امام به طوس و کوه سنگی می‌روند. در طوس که محل دفن هارون الرشید بود به همه حاضران اعلام می‌کنند که بزودی در همین مکان دفن خواهند شد. در کوه سنگی برای برکت کار صنعتگران آن منطقه که از سنگ دیگ و ظروف مسی می‌ساختند، دعا کردند که تا امروز هم این صنعت پابرجاست. با وجود جو ضد شیعی آن دوران بخصوص در خراسان که مرکز حکومت عباسیان بود،

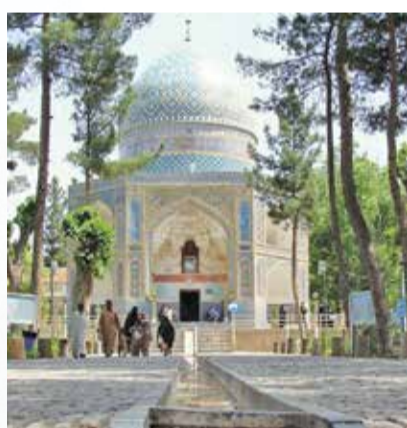
محبان ائمه و شیعیان خراسان استقبال خیلی خوبی از امام کردند. این وضعیت به حدی مأمون را عصبانی کرد که امام را در سرخس حبس خانگی کرد و هرگونه ارتباط مردم با ایشان را منع تا شور و هیجان استقبال کنندگان بخوابد. اما در نهایت امام وارد مرو شدند.

مرو

مرو کشته شد. قیام ابومسلم خراسانی علیه بنی‌امیه از مرو خراسان بزرگ شروع شد. همچنین به خاطر حضور امام در سال ۲۰۱ تا ۲۰۳ هجری محل رفت و آمد شیعیان و محل شیعه شدن افراد زیادی بود. بقایای خانه امام رضا(ع) در مرو هنوز مانده و قدمگاه آنجا است. این شهر در دوره ناصرالدین شاه (۱۲۶۰ ه.ش) از ایران جدا و به روسیه تزاری الحاق شد.

اگرچه ما قرار بود درباره قدمگاه‌ها و مسیر امام رضا(ع) در ایران بگوییم، اما شاید جالب باشد درباره یک قدمگاه دیگر امام که اکنون در ایران نیست، بدانید؛ شهر مرو که قدمت آن به پیش از میلاد مسیح می‌رسد و الان در کشور ترکمنستان است. نام آن در کتیبه‌های هخامنشی هم آمده است. همه ما این جمله معروف کتاب تاریخ مدرسه را یادمان است که یزدگرد سوم، آخرین پادشاه ساسانی، به دست آسیابانی در

بقایای خانه امام رضا(ع) در مرو

قدمگاه آخر

سفر امام، سفری اجباری و پر از اندوه و فراق بود. اما، امروزه شاید هیچ‌کدام ما نتوانیم تصور کنیم ایران بدون امام رضا(ع) و مشهد و حرم قدسی او چه می‌شد. به واسطه حضور امام، ایرانی‌های محب اهل بیت(ع) فرصت داشتند از حضور او و البته خواهران و برادران ایشان در شهرهای مختلف بهره ببرند. برای بسیاری از ایرانی‌ها امام نه میهمان، که میزبان و ولی‌نعمت این کشور و ستون و تکیه‌گاه مردم است. شاید کمتر کسی باشد که با یادآوری مشهدالرضا این مصرع را با خود زمزمه نکند: آمدم ای شاه، پنجم بده!

انرژی منسوب به امام رضا(ع) در قدمگاه

